

Pozsony, 1969. május 8. Sztankó Pál pozsonyi magyar főkonzul jelentése a Matica slovenská, a Csemadok és az ukrán kulturális szövetség elnökségei pártcsoportjainak a szlovák pártvezetés által kezdeményezett értekezletéről.

SZIGORÚAN TITKOS!

Szám: 6/3/SZT/1969

Pozsony, 1969. május 8.

Előadó: Varga Ferenc, konzul

Tárgy: A Matica slovenská, a Csemadok

Készült: 5 példányban.

és az Ukrán Dolgozók Kulturális

Kapják: 3 pl. Központ.

Szövetsége elnökségei

1 pl. Nagyköv., Prága.

pártcsoportjainak értekezlete

1 pl. saját.

Az SZLKP KB kezdeményezésére 1969. április 30-án a Matica slovenská, a Csemadok és az Ukrán Dolgozók Kulturális Szövetsége elnökségeinek pártcsoportjai közös értekezletet tartottak Pozsonyban. Markuš elvtárs, a KB kulturális osztályának vezetője szerint ezt az akciót azért tartották szükségesnek megszervezni, hogy felszámolják a Matica és a két nemzetiségi szövetség között dúló nacionalista harcot. Ahelyett – mondotta –, hogy e három szerv a saját ügyeivel foglalkozna, nacionalista-soviniszta érzelmeket szít tagsága körében, és egymás ellen harcol. Megemlítette, hogy a tanácskozás után egy közleményt kívánnak nyilvánosságra hozni, amely a másnapi lapokban meg is jelent.

A tanácskozást követően Szabó Rezső, a Csemadok elnökségének tagja adott tájékoztatást annak lefolyásáról. Elmondotta, hogy a vita mindvégig nagyon éles volt, a megjelent közlemény – amely előre készült – egyáltalán nem tükrözi azt.

Bevezetőben a Matica képviselője kijelentette, hogy az ukránokkal lévő problémákat mint két szláv nemzet meg tudják oldani. Ukrán részről ezt a nézetet azonnal elutasították, mondván, hogy itt nemzetiségi problémák megoldásáról van szó, amelyek hasonlóak az itt élő magyar nemzetiségi problémákhoz. E kérdést szerintük elvileg kell megoldani, nem pedig aszerint, hogy az illető nép mely népcsoportba tartozik.

A továbbiakban a Matica részéről Okáli igen heves támadást intézett a Csemadok ellen. Irredentizmussal vádolta azt, s azt hangoztatta, hogy szakértőik a megjelent különböző magyar cikkek sorai között azt fedezték fel, hogy a csehszlovákiai magyarok el akarnak szakadni az országtól. A Csemadok képviselői ezt a vádat visszautasították. Idéztek Okáli beszédeiből és cikkeiből, amelyekben nyíltan követelte a csehszlovákiai magyarok kitelepítését és egyéb retorziókat.

Ez az egész heves vita Bohuš Graca, az SZLKP KB titkárának jelenlétében, az ő elnöklétével folyt le. S ahogy informátorunk elmondotta, Graca az egész értekezleten érdemben nem szólalt fel, állást nem foglalt. Ezért a magatartásáért a Csemadok képviselői neheztelnek is rá. Megnyugvással vették viszont tudomásul, hogy az SZLKP KB május 4-i plénumán beszédében Gustáv Husák igen erélyesen szólt azok ellen, akik Szlovákiában nacionalista uszítást folytatnak. A CSKP KB első titkára kijelentette: „Szeretném ebből az alkalomból kifejezésre juttatni, hogy a párt ne tűrje a soviniszta eleme-

ket nemzeteink és nemzetiségeink viszonyában. A sovinizmus, a nacionalista túlkapások minden formáját gyökerestől ki kell irtani életünkéből.”

Sztankó
főkonzul

MOL, KÜM-TÜK, 1969-Csehszlovákia, 31. d., 00459/2-1969, gépelt, a szerző által aláírt tisztázat

142

Pozsony, 1969. június 10. Sztankó Pál pozsonyi magyar főkonzul jelentése, amelyben részletesen ismerteti a Csemadok rendkívüli, X. országos közgyűlését és az azon elfogadott programot.

SZIGORÚAN TITKOS!

Szám: 6/5/SZT/1969.

Pozsony, 1969. június 10.

Előadó: Vargóczy Dezső,
alkonzul

Tárgy: A Csemadok X. rendkívüli
kongresszusa és programja.

Készült: 5 példányban.

Kapják: 3 pl. Központ. 1 pl. Nagyköv., Prága. 1 pl. saját.

A legutóbbi tárggyal kapcsolatos jelentésünk⁵⁰⁴ óta alkalmunk volt megismerkedni – részben – a Csemadok X. rendkívüli közgyűlése vitaanyagával, a felszólalásokkal, a közgyűlésen elfogadott programjával, valamint az azóta a Csemadok egyes vezetői napvilágot látott megnyilatkozásaival.

A mérsékeltbb hangvételűnek mondható beszámoló ellenére a hozzászólásokban élesebben merültek fel a magyar nemzetiség politikai, kulturális, gazdasági problémái, a hozzászólások hívebben tükrözik a magyar nemzetiség véleményét, állásfoglalását a különböző kérdésekben, mely az alábbiakban foglalható össze:

1. A hozzászólók – alapszervi, járási és központi funkcionáriusok – többsége nyíltan kifejezte a magyar nemzetiség tömegeiben tapasztalható nagyfokú csalódottságot, amely a nemzetiségi törvény lassú, sok helyen teljesen elakadt végrehajtása miatt következett be. Az 1968-ban elkezdődött aktivizálódási folyamat kétségtelen bizonyos mértékig megtorpant, melyet a nemzetiségi törvény vontatott végrehajtásán túlmenően az előállott belpolitikai és gazdasági helyzet is befolyásolt. A hozzászólók kihasználva a X. közgyűlést, mint alkalmas fórumot, juttatták kifejezésre a magyarság csalódottságát úgy a szlovák, mint a magyar központi szervekben és igyekeztek a figyelmet ráirányítani a legfontosabb kérdésekre.

504 Lásd a 140. sz. dokumentumot.